

αλιάδα

Τρίτη, 16 Απριλίου 2013

Σημασία:

- σκορδαλιά

ἄγλις, γεν. ἄγλιθος

A. "ἄγλιθος" Choerob.in Theod.p.327H., "ἄγλιθες" Nic.Th.874), ἢ:—σκελίδα σκόρδου, Στον πληθ. κεφάλι σκόρδου (cf. κεφαλή), αποτελούμενη από σκελίδες, Αριστοφάνης - Αχαρνής ⁷⁶³

Συνώνυμο.

σκελλίς, ἴδος, ἢ, = ἄγλις, Plu.2.349a;

A. "σκελίς" Alex.Trall.8.2.

Henry George Liddell. Robert Scott. A Greek-English Lexicon. revised and augmented throughout by Sir Henry Stuart Jones. with the assistance of. Roderick McKenzie. Oxford. Clarendon Press. 1940.

Ετυμολογία:

- ιταλ agliata < aglio
Ιταλικό aglio από το Λατινικό ALLIUM, ALIUM από το Ελληνικό ἄγλις .
- Από το αρβανιτικό λιάρδα =λιώμα χρησιμοποιείται για να δηλώσει το μεθυσμένο
ΦΡ κι ου μπε λιάρδα : αυτός εγινε λιώμα^{2001.64}

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά aglio

Αγγλικά garlic

Γαλλικά aill

Εικόνες

Φράσεις

Τα καναμε λιάδα

Λιαδα από το αρχ ελλ ους **ἄγλις** = σκελίδα σκόρδου, απ' όπου το Ιταλικό **aglio** και από το οποίο δημιουργήθηκε η **agliata** που επέστρεψε ως αντιδάνειο : **αλιάδα** = **σκορδαλιά** ή **σκορδαλιάδα** και που είναι πλεονασμός.

Βλ. τη ΦΡΑΣΗ: Τα έκανε **όλα αλιάδα** δηλ. τα εξαφάνισε, τα ισοπέδωσε [τα παντα]

Κατοπιν το α απεβληθη,επειδη νομιζαν ότι ανήκει στο "όλα", και εμεινε ως λιάδα, με τη φράση να λεγεται **τα εκανε λιάδα** μτφ **αλοιφή**.

- ★ Όμως ΦΡ: Είναι **λειάδα** από το μεθύσι = **είναι λειώμα** (στα αρβανίτικα **λιάρδα** ²⁰⁰¹. Συνώνυμο **ντίρλα** ΦΡ κι ου μπε λιαρδα / ντιρλα = εγινε λειώμα). Το **λειώμα** είναι κάθε στερεο υλικο που βρίσκεται σε κατάσταση τήξης. Επομενως σερνεται πανω στο εδαφος όπως και μεθυσμένος. Η σχέση με

την **αλιάδα** είναι παρετυμολογική: η **αλιαδα** είναι υλικο και η **λειαδα** είναι αφηρημενη ιδιοτητα. Ο λαος παρερμηνευει και επιλεγει το απτό, το χειροπιαστο από το αφηρημενο . Το **λειωμα** από το αρχαιο επιθετο **λειος** < ρημα **λειωω** = κανω κατι **λειο**.

Το **λειαδα** είναι η ιδιοτητα του **λειου**, η **λειότης**. (πβλ. νοστιμος > νοστιμαδα, σκουρος > σκουράδα , αγριος> αγριάδα).

Αν υιοθετηθει αυτη η ερμηνεια, το λιαδα πρεπει να γραφεται λειαδα.

- ★ Στο βενετσιάνικο ιδιωμα η agliada λεγονταν agiada και «far l' agiada» σημαινε «μεγαλοπωι τις λεπτομέρειες»

FAR L' AGIADA, Maniera antiq. e fig. che vale Aggradir le minuzie.

9321

Σκόρδα στα μάτια σου

Το σκορδο είναι και αποτρεπτικο της βασκανιας.

Υπαρχει η προηληψη ότι το σκορδο διωχνει το κακο ματι.

Στην πραξη διώχνει τους παντες γιατι εχει πολύ εντονη μυρωδια.

Ισως η φραση « σκορδα για το ματι» (βασκανία) εχασε την αρχικη της σημασια και εγινε «σκόρδα στο μάτι» και αργοτερα «σκόρδα στα μάτια σου» με παραλογη σημασια και δεν συστηνω σε κανενα να βαλει σκορδα στα ματια του.

Αντιστοιχη λειτουργια εχει και το φτυσιμο. Πβλ."Φτου. Να μην βασκαθείς»

Σκόρδα!

Ευχη όταν καποιος ρευεται η φτερνιζεται.

Διωχνει τους βρυκολακες.

Είναι η σκορδαλια εθνικο πιατο;

Η εορτη του Ευαγγελισμου συνηθως πεφτει μεσα στην σαρακοστη. Κατ' αυτην επιτρεπεται η κατάλυσις ιχθύος. Παραδοσιακα λοιπον οι Ελληνες μαγειρευουν παστο μπακαλιαρο με **σκορδαλια**. Η εορτη συμπιπτει με την επισημη κηρυξη της επαναστασης στα 1821.

Ετσι εχω δει πολλους να μαγειρευουν μπακαλιαρο με σκορδαλια και την 28η Οκτωβρίου!

Η **σκορδαλια** και το **σκορδο** γενικα εχουν την τάση μα ριχνουν την αρτηριακη πιεση, ο ανθρωπος χαλαρωνει και νυστάζει. Ισως γι' αυτό επελεγη η σκορδαλια να τρωγεται στις εθνικες επετειους για να καταστελλει το αναβράζον πολεμικον μενος των Ελλήνων.

Σκορδίζω

Αντιθετη επιδραση φαινεται ότι εχει το σκορδο στα **κοκκορια**. Τα κοκορια **εσκορδιζοντο**, ταιζονταν με σκορδο, πριν από την κοκορομαχια, γιατι το σκορδο τα εκανε πιο ευερεθιστα και επιθετικα.

Πβλ ΦΡ: **ηρθε κουντισμενος για καβγα, τον κουντισανε** αντι του ορθου **σκορδισμενος, σκορδισανε**.

Το **κουντιζω** από το αρχ Ελλ ρημα **χορδιζω**. Αφορα τα τοξα, τα πιανα, τα ρολογια. Οι ανθρωποι δεν κουντιζονται αλλα σκορδίζονται **σαν τα κοκορια**.

 Κλικ στη εικονα για μεγεθυνση

Αναφορές

Η **αγγις** λεγεται **άδριν** στο Κυπριακο Ιδιωμα

(το) : (άρχ.άγγις, άγγλιον:κεφάλι σκόρδου, άρχ.άγρευμα) άβάτευτο ζωηρό ζωό, αλλά και εκλεκτό κομμάτι κρέατος (από ζωό γάλακτος), wild uncorulated animal - prime cut of meat (of a suckling), choice meat.

Η έννοια πάρηθε μάλλον από τα εκλεκτά κομμάτια κρέατος όπως το μπούτι ή το **φιλέτο** που έχουν μορφή σκελίδας σκόρδου.

H. G. Liddell. R. Scott. & Sir H. Stuart Jones : Greek -English Lexicocon. Clarendon Press. 1940.

Τετοιες παρομοιώσεις απαντωνται και για άλλους μύς των σφαγίων (πχ. ελιά, ποντίκι, ψαρονέφρι)

Αναφορά 9313.64

Κ ή ώρα καλή σου, Κωνσταντά, 'πο τους αντρεικωμένους.

Καλώς ήρτεν τ' άνήψίν μου να φα να πιεί μετά μου,

να φάει τ' **άδριν** του λαου, να φαι οφτον περτίκιν*.

* Το "φιλέτο" του λαγού και την ψητή περδικα (άπαντα ειδη γκουρμέ!)

Αριστοφάνης - Αχαρνης 763

<p>ΔΙΚΑΙΟΠΟΔΙΣ. Οὐδὲ σκόροδα; ΜΕΓΑΡΕΥΣ. Ποῖα σκόροδ' ; ὁμῆς τῶν ἀεί, ὄκκ' ἐσθάλητε, τῶς ἀρωραῖοι μύες, πάσσακι τὰς ἀγγιθας ἐξορύσσετε.</p>	<p>DICÆOPOLIS. Neque allia? MEGARENSIS. Quæ, malum, allia? quorum vos semper, quum irruptionem in agrum nostrum facitis, tanquam rustici mures, capita paxillo effoditis.</p>
--	---

Επώνυμα

Σκορδύλης

Μεγάλη Βυζαντινή οικογένεια. Από τους 12 Αφεντοπουλους της Κρήτης.

ὄνόματι κύριος Κωνσταντίνος ὁ Σκορδύλης, υἱός ποτε κῦρ Μανουήλ Σκορδύλη Καφοκαλύβη και ἑτέρους αὐτοῦ ἀδελφοῦς ὄνόματι Γεώργιος Σκορδύλης Φηνοκάλης, κῦρ Μιχάλης Σκορδύλης Σαρακηνός και κῦρ Ἰωάννης Σκορδύλης Πάτερος και κῦρ Βάρδας Σκορδύλης Λιγνός και κῦρ Μανόλης Σκορδύλης Ψαρομίλυγος και κῦρ Καπάδωκας Σκορδύλης Κόντης και κῦρ Μιχάλης Σκορδύλης Παρδιότης και κῦρ

Acta et Diplomata Graeca Medii Aevi Sacra et Profana 235

Δες και Α. Στουγιαννίδη Η Κρήτη χωρίς -ακησμούς

Ετυμολογία

Όχι από το σκορδο αλλά από την σκορδύλην (ειδος ψαριου η παλαμιδα) που περιγραφει ο Αριστοτελης

*οἱ θύννοι και οἱ σκόμβροι περι τὸν Ἐλαφηβολιῶνα φθίνοντα, τίκτουσι δὲ περι τὸν Ἐκατομβαιῶνα ἀρχόμενον· τίκτουσι δ' οἶον ἐν θυλάκῳ τὰ ρά. Ἡ δ' αὔξησις ἐστι τῶν θυννίδων ταχεῖα· ὅταν γὰρ τέκωσιν οἱ ἰχθύες ἐν τῷ Πόν- (15) τῳ, γίνονται ἐκ τοῦ ῥοῦ ἄς καλοῦσιν οἱ μὲν **σκορδύλας**, οἱ δὲ Βυζάντιοι αὐξίδας διὰ τὸ ἐν ὀλίγαις αὐζάνεσθαι ἡμέραις, και ἐξέρχονται μὲν τοῦ φθινοπώρου ἅμα ταῖς θυννίσιν, εἰσπλέουσι δὲ τοῦ ἔαρος ἤδη οὔσαι πηλαμύδες.*

Συγγενικά

Σκορδαλιά

Γουδι της σκορδαλι'ας. Το αρχ. **ιγδιόν** ή **όλμος**

Ποίηση

Κάνεις ωραία **σκορδαλιά**
βάζεις περίσσιο λάδι
στην ταραμοσαλάτα σου
η σάλτσα η ντομάτα σου
που βάζεις στο πιλάφι

Αμαν Κατερινα μου - Π. Τούντας

τσου μαθαινει **σκορδαλια**
και τον κανουν βασιλιά

Νικος Καβαδιας - Νανουρισμα για μωρά και για γέρους

Βιβλιογραφία

2001

Τίτλος: Αρβανίτικο Λεξικό

Συγγραφέας: Κωνσταντίνος Τσομπάνης

Εκδότης: ΝΟΟΥΝ

Έτος:2010

9313

Τίτλος: ΚΥΠΡΙΑΚΑ - Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΓΛΩΣΣΑ

Συγγραφέας: ΑΘΑΝ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ -

Εκδότης:- Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ -

Έτος:1868

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis